

Opmerkelijk

De voorlopig laatste vlinder van 2003 was een citroenvlinder op 17 december in Laren. Daarna liet het voorjaar redelijk lang op zich wachten. Voor de meeste mensen duurde het namelijk behoorlijk lang voordat ze hun eerste vlinders te zien kregen. Gedurende een groot gedeelte van het vroege voorjaar bleef het vrij koud. Het meest opmerkelijke feit van de waarnemingen in het vroege 2004 waren de relatief hoge aantallen distelvlinders.

Tekst: Dick Groenendijk

Distelvlinders in februari De zon liet zich nauwelijks zien rond half februari, maar de temperaturen gingen behoorlijk omhoog. Dit werd mede veroorzaakt door de zuidelijke wind. Vanuit het niets verschenen er ineens distelvlinders. Normaal gesproken verschijnen de eerste distelvlinders niet eerder dan in de maanden april - als ze vroeg zijn - of mei. In totaal zijn er meer dan 10 distelvlinders gemeld in de maand februari 2004 (zie ook www.natuurkalender.nl). Het opmerkelijke was dat ook in Engeland veel distelvlinders werden gezien, gedurende ongeveer dezelfde periode. De meeste arriveerden aan de zuidkust van Engeland. De

Otte Zijlstra

Het komt regelmatig voor dat bij De Vlinderstichting waarnemingen binnenkomen van vlinders die helemaal niet in Nederland thuishoren. Bijgaande foto, bijvoorbeeld, werd gemaakt in een tuin in de omgeving van Nieuwe Niedorp in Noord-Holland. Het gaat in dit geval vermoedelijk om een soort page uit Azië (wellicht *Papilio polytes*) die verwant is met onze koninginnenpage. Zulke vlinders kunnen onmogelijk op eigen kracht in Nederland verzeild raken en zijn dan ook afkomstig uit vlindertuinen of van particuliere kwekers, waar ze ontsnappen of worden losgelaten. Het kan ook gebeuren dat vlinders op transport gaan als rups of pop en hier in Nederland uitkomen. Dat gebeurt af en toe met soorten vlinders uit het geslacht *Caligo* die in Zuid-Amerika schadelijk kunnen zijn op bananenplantages en in dozen bananen wel eens in Europa terecht komen.

Dit vrouwtje van de noordse winterjuffer werd gefotografeerd in januari 2004.

Nederlandse distelvlinders werden vooral in het zuidwesten van Nederland gezien en dat sluit dus mooi aan bij de Engelse waarnemingen. Ook uit andere Europese landen werd melding gemaakt van hoge aantallen distelvlinders. De distelvlinders waren overigens niet alleen. Vooral in Engeland gingen de waarnemingen vergezeld van bijzondere waarnemingen van nachtvlinders en vogels. Verschillende soorten zomervogels die normaal in april pas te zien zijn, doken nu op in Engeland. Het ging bijvoorbeeld om gele kwikstaarten, tapuiten, boerenzwaluwen en vooral om huiskwaluwen. Ook in Nederland werden in februari enkele huiskwaluwen gezien. Behalve die enkele distelvlinder, zal er voor de zwaluwen niet veel te eten zijn geweest...

Winterjuffernieuws In ons land komen twee libellensoorten voor die als volwassen insect overwinteren, namelijk de bruine winterjuffer en de noordse winterjuffer. De laatstgenoemde komt voor in De Weerribben, waar zich een grote populatie bevindt. In 2002 werd door een aantal enthousiaste libellenonderzoekers van De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie gestart met een onderzoek aan deze soort. Dat onderzoek heeft inmiddels veel interessante gegevens over ecologie en gedrag opgeleverd. Zie bijvoorbeeld ook de aflevering van Opmerkelijk in 'Vlinders' nummer 1 van 2003. Zo is ondermeer ontdekt waar en hoe deze soort overwintert. Begin november 2003 werden twaalf overwinterende juffers opgespoord. Sindsdien worden ze door de libellenonderzoekers nauwlettend gevolgd. Half december werden er 'slechts' drie teruggevonden. Ze zitten vrijwel roerloos op een vaste plaats, weggekropen in een pol pijpenstrootje. Alleen bij kouder weer kruipen ze nog wat dieper weg in de pol. Op 9 januari 2004 vond Evert Ruiter, de coördinator van het onderzoek naar de winterjuffers, de drie juffers terug op dezelfde plek. Het is voor het eerst dat er noordse winterjuffers in januari worden gezien. In het algemeen werden er in Nederland nooit eerder libellen in januari waargenomen. Op 30 januari werd de bijgaande foto gemaakt. Een uniek stukje onderzoek, waar heel veel leuke wetenswaardigheden uit naar boven komen.